

Monika Dąbrowska, Alicja Kos

Rozwój współpracy wojskowej w stosunku do NATO na przykładzie udziału wojska polskiego i Bundeswehry w działania militarnych prowadzonych w Afganistanie

Obronność - Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii Obrony Narodowej nr 1(9), 53-64

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

AUTORZY

Monika Dąbrowska
monika.dabrowska04@gmail.com
Alicja Kos
a.kos815@gmail.com

ROZWÓJ WSPÓŁPRACY WOJSKOWEJ W STOSUNKU DO NATO NA PRZYKŁADZIE UDZIAŁU WOJSKA POLSKIEGO I BUNDESWEHRY W DZIAŁANIACH MILITARNYCH PROWADZONYCH W AFGANISTANIE

Wprowadzenie

Polska i Niemcy to państwa sąsiednie, zlokalizowane w Europie Środkowej, połączone wspólną historią. Oba (w przypadku Niemiec był to obszar NRD) znajdowały się pod wpływami komunistycznymi, z których chciały się uwolnić. Po okresie II wojny pojawiła się na to wielka szansa w postaci Sojuszu Północnoatlantyckiego.

W przypadku Niemiec droga do NATO była zdecydowanie łatwiejsza – celem Paktu było ograniczenie rozprzestrzeniania się wpływów komunistycznych oraz zabezpieczenie się przed ewentualną agresją zbrojną ZSRR. Już w 1950 r. na posiedzeniu Rady NATO w Nowym Jorku przyjęto tzw. wysuniętą strategię – umożliwiła ona działania zbrojne na obszarze wpływów ZSRR¹. Istotnym elementem stało się wówczas posiadanie bazy w pobliżu potencjalnego teatru działań. Rolę tę miało przyjąć na siebie państwo niemieckie, a dokładniej RFN – obszar podlegający wpływom zachodnim. W roku 1954 zapadła decyzja o remilitaryzacji RFN w postaci Bundeswehry, natomiast w kolejnym roku przystąpiono do realizacji tego postanowienia.

Polska w odróżnieniu od Niemiec po II wojnie światowej posiadała wojsko, lecz cały jej obszar znalazł się w strefie wpływów bloku socjalistycznego. Kolejnym utrudnieniem na drodze Polski do NATO był Układ Warszawski. Szansa nawiązania bliższych stosunków z Sojuszem pojawiła się dopiero w roku 1990 – Rada Północnoatlantycka zaproponowała wówczas członkom Układu Warszawskiego współpracę w ramach szerzenia bezpieczeństwa i demokracji. Następnym krokiem było zawarcie „Partnerstwa dla pokoju” między Polską a NATO – układu dokładniej precyzującego funkcjonowanie systemu obronnego RP.

¹ <http://pl.wikipedia.org/wiki/NATO> [dostęp: 09.01.2014].

Pomimo różnic w uwarunkowaniach polityczno-historycznych oraz rozwoju i kształcie posiadanych wojsk Niemcy (RFN w 1955 r. zjednoczone Niemcy w 1990 r.) i Polska (od 1999 r.) weszły w skład NATO. Przełomowym momentem w obu przypadkach okazał się udział w misji w Afganistanie (od 2001 r. Niemcy i od 2002 r. Polska). Wówczas państwa zostały zmuszone do zreformowania i zmodernizowania swoich armii. Nastąpiła przede wszystkim zmiana kierunku, w jakim miały rozwijać się wojska – istotną stała się jakość, a nie jak dotychczas ilość posiadanych sił i środków. Udział w misji ISAF pod przewodnictwem NATO pozwolił również rozwinąć i polepszyć kontakty między poszczególnymi członkami w ramach Sojuszu, a także dał szansę na zaprezentowanie swoich militarnych możliwości na arenie międzynarodowej.

1. Kształtowanie się stosunków POLSKA – NATO na przykładzie misji w Afganistanie

1.1. Polska na drodze do NATO

Okres I i II wojny światowej, a także podziału na dwa bloki – wschodni i zachodni sprawiły, że Polska postanowiła wyjść z cienia komunizmu i zostać członkiem zachodniej koalicji NATO. Ówczesne władze uznały, iż odpowiednim krokiem będzie przystąpienie do tej organizacji, co głównie było uzasadniane brakiem sojuszników w przypadku, gdy Polska zostanie zaatakowana. Stwierdzono, że po upadku komunizmu jedyną efektywną organizacją jest właśnie Sojusz Północnoatlantycki. Zanim Polska przystąpiła do NATO, musiała spełnić pewne – podstawowe wymogi, jakie zostały przed nią postawione, a mianowicie: przeznaczyć ogromne nakłady finansowe na modernizację armii oraz przebrojenie sprzętu według zasad NATO. Ponadto Polska musiała zapewnić także cywilne kierownictwo armii zarówno w Ministerstwie Obrony Narodowej, jak i podporządkowanie Sztabu Generalnego cywilnemu ministrowi obrony. Nad siłami zbrojnymi kontrolę przejął parlament. Aby współpraca Rzeczypospolitej (RP) z NATO mogła się rozpocząć, należało zacząć od zmiany stereotypowego postrzegania tej organizacji przez Polskę, które było kształtowane przez radziecką propagandę. W 1990 roku Rada Północnoatlantycka zaproponowała członkom Układu Warszawskiego współdziałanie *w duchu wolności, demokracji i sprawiedliwości* poprzez dialog polityczny, rozwój współpracy wojskowej oraz nawiązywanie bezpośrednich kontaktów². Podpisano także dokument „Partnerstwo dla Pokoju”, który mówi o ścisłej współpracy Polski z NATO

² Pakiet edukacyjny, *Polska w NATO*, wyd. CODN, Warszawa 2002, s. 39.

w zakresie planowania obronnego, wspólnych manewrów, ćwiczeń oraz uczestnictwa w misjach pokojowych. Przeprowadzono wiele innych reorganizacji w armii, a także działania dyplomatyczne w stolicach państw NATO w celu uzyskania ich zgody na wstąpienie Polski do tej organizacji. W lipcu 1997 r. została zaproszona do negocjacji warunków przystąpienia do NATO, natomiast w marcu 1999 r. przekazano dokumenty ratyfikacyjne, w związku z czym zakończyło to prawną procedurę wstąpienia do Sojuszu, a Polska stała się członkiem silnego paktu militarnego³.

Kontakty Polski z NATO zostały rozpoczęte 21.03.1990 r. wraz z wizytą ministra Skubiszewskiego w Kwaterze Głównej NATO w Brukseli. Przyjazd ten udowodnił chęć wstąpienia RP w szeregi organizacji. Kilka miesięcy później Polskę odwiedził Sekretarz Generalny NATO Manfred Woerner, co również umocniło stosunki naszego kraju z Zachodem. Zwrócił on szczególną uwagę na szansę budowy współpracy. Zadeklarował również wolę NATO dzielenia się korzyściami wynikającymi ze współdziałania z Polską. Ze strony RP wyszła propozycja wspólnego działania na rzecz rozwoju kontaktów ze Zgromadzeniem Północnoatlantyckim (teraz – Zgromadzenie Parlamentarne NATO). Pierwszy okres formalnych kontaktów Polski z NATO ograniczał się do wzajemnego poznawania się, likwidowania uprzedzeń i wrogości. Polscy politycy często podkreślali, iż jako przedstawiciele narodu chcieliby już wstąpić do Sojuszu, natomiast państwo jest gotowe na to, by ukierunkować swoją myśl ekonomiczną w stronę Zachodu. Członkowie Trójkąta Wyszehradzkiego w 1992 r. ogłosili wspólną deklarację, w której zapowiedzieli starania o członkostwo w NATO. Minister Skubiszewski podkreślał wówczas, iż polityka zagraniczna Polski gotowa jest na stopniowe i realne włączenie tego państwa do Sojuszu. Świadczyło to o wielkich staraniach Polski o wejście w grono członków Paktu Północnoatlantyckiego. Wewnątrz kraju zdania były różne, a szczególnie widoczne było to w środowisku rządzących, przede wszystkim w kwestiach międzynarodowych. Sytuacja taka podważyła wiarygodność Polski, a także wprowadziła zamieszanie i utrudniła zbliżenie do NATO. Mimo to przez kilka następnych lat Polska nadal stawiała sobie za cel wstąpienie do Paktu i przy każdej nadarzającej się okazji starała się o tym przypominać⁴.

Zaobserwowano tendencję wzrostową w stosunku do wstąpienia Polski do NATO. W 1992 roku zwolenników przystąpienia do NATO było 35%, osób niezdecydowanych 30%, a preferujących neutralność międzynarodową państwa 35%. W 1993 roku zwolenników przybyło do 57%, za to liczba preferujących neutralność zmniejszyła się do 14%. W 1996 roku, zgodnie

³ http://www.wosna5.pl/polska_w_nato [dostęp: 08.01.2014].

⁴ Tamże, s. 42.

z wynikami sondaży, opowiadających się za wstąpieniem do NATO było 83%⁵.

Początkowe stosunki Polski z NATO określane były jako dobre. Państwo nie rezygnowało ze starań o przystąpienie do Sojuszu. Realizowało dalej swoje plany, by osiągnąć cel i dnia 12.03.1999 r. stać się formalnie członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego.

1.2. Udział Polski w działaniach wymuszania pokoju w Afganistanie jako istotny czynnik rozwoju stosunków polsko-zachodnich

Polska uczestniczy w działaniach stabilizacyjnych w Afganistanie od marca 2002 roku. Według założeń do składu Polskiego Kontyngentu Wojskowego (PKW) zostali wyznaczeni żołnierze:

- oddziałów specjalnych GROM,
- Brygady Saperów z Brzegu (pluton saperów),
- 10. Brygady Logistycznej z Opola (pluton logistyczny),
- Pułku Chemicznego z Brodnicy (pluton przeciwchemiczny),
- zespołu rozpoznania bakteriologicznego,
- marynarze okrętu wsparcia logistycznego Kontradmiral Xawery Czernicki⁶.

Małe zaangażowanie państwa w ramach operacji było bardzo krytykowane i stale wywierano nacisk na zwiększenie aktywności. Polska, w wyniku wywieranej presji postanowiła zwiększyć udział w tej misji⁷.

Wraz z upływem czasu NATO zmieniło plan zaangażowania polskich wojsk w Afganistanie, a mianowicie przekształciło dowództwo ISAF zgodnie z tzw. modelem kompozytowym – czyli została stała struktura dowodzenia NATO, która miała być obsadzana przez państwa członkowskie w zależności od ich wkładu w misję oraz liczby uczestniczących w niej osób⁸.

Zaangażowanie Polski w operacji NATO wzrosło z rokiem 2006, kiedy to 22 listopada Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej ogłosił, iż stan osobowy Polskiego Kontyngentu Wojskowego ma wynosić do 1200 żołnierzy. Widząc, że dla przyszłości NATO misja ta jest wyjątkowo ważna, Polska postarała się jeszcze bardziej zwiększyć własne zaangażowanie i oddała swoje siły do dyspozycji dowódcy operacji bez określenia ograniczeń narodowych. Dzięki temu kierownictwo mogło wykorzystywać swobodniej PKW

⁵ A. Sakson, *Stosunek społeczeństwa polskiego do bezpieczeństwa kraju i przystąpienia do NATO*, [w:] J. Kiwerska (red.), *Interesy bezpieczeństwa w Europie*, Poznań 1996, s. 25-32.

⁶ B. Winid, *Polski Przegląd Dyplomatyczny*, 2007, nr 1 (35), s. 8.

⁷ Tamże, s. 8.

⁸ Tamże, s. 9.

w rejonach, w których kontyngent będzie najbardziej potrzebny. Dla porównania, oprócz Polski ograniczenie takie nałożyły kraje tj.: Australia, Estonia, Finlandia, Francja, Kanada, Irlandia, Islandia, Łotwa, Norwegia, Rumunia, Stany Zjednoczone, Szwajcaria oraz Wielka Brytania⁹. Istotnym problemem był fakt, że Polska nie nałożyła ograniczeń narodowych. Inne państwa je wykorzystywały z przyczyn politycznych – nie chciały oddawać swoich kontyngentów do całkowitej dyspozycji dowództwa. Takie postępowanie podważało wiarygodność NATO, a co gorsza – uniemożliwiało wykorzystanie tych kontyngentów w szczególnie niebezpiecznych obszarach. Ponadto utrudniało to skuteczność misji. Należy podkreślić, że aż 23 państwa nałożyły na swoje kontyngenty ograniczenia narodowe, a wśród nich: Belgia, Bułgaria, Czechy, Dania, Grecja, Hiszpania, Holandia, Litwa, Luksemburg, Niemcy, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Turcja, Węgry, Włochy, Albania, Austria, Azerbejdżan, Chorwacja, Macedonia, Nowa Zelandia, Szwecja¹⁰.

Dla Rzeczypospolitej jest to jedna z najpoważniejszych i najtrudniejszych misji – na jej potrzeby zostały wprowadzone specjalne szkolenia w zakresie działań w zróżnicowanym terenie oraz z wykorzystaniem nowoczesnej broni. Polscy żołnierze nabrali także wiele nowych doświadczeń, przede wszystkim we współdziałaniu w ramach sił wielonarodowych. Dodatkowym atutem udziału w misji afgańskiej jest rozwój osobisty każdego żołnierza – ze względu na wymogi przed wyjazdem obowiązkowa stała się poprawa kondycji fizycznej, znajomości kulturowej oraz językowej. Polska włożyła wiele wysiłku, by wywiązać się jak najlepiej z zadań postawionych przez NATO.

2. Układ NIEMCY – NATO – rozwój współpracy na przykładzie interwencji w Afganistanie

2.1. Ewolucja stosunków na linii Niemcy – NATO

Od roku 1945 aż do początku lat 90. XX w. Niemcy były rozbite na Republikę Federalną Niemiec (RFN) oraz Niemiecką Republikę Demokratyczną (NRD). Na pierwszym z wymienionych obszarów kontrolę sprawowały państwa zachodnie – Francja, Wielka Brytania oraz Stany Zjednoczone, na drugim natomiast ZSRR. Od momentu zakończenia II wojny światowej, mimo dążenia przez poszczególne mocarstwa do pokoju, sytuacja polityczno-militarna była napięta. Powstałe dwa bloki – zachodni i socjalistyczny – szukały wszelkich możliwych rozwiązań stanowiących o sile w ewentualnej

⁹ Tamże, s. 13.

¹⁰ Tamże, s. 13.

sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa. W roku 1949 w Waszyngtonie został podpisany Traktat Północnoatlantycki na mocy, którego została powołana Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO – North Atlantic Treaty Organization). Początkowo miała ona tworzyć zabezpieczenie dla państw zachodnich przed atakiem ZSRR, z czasem jednak stała się gwarantem równowagi między powstałymi blokami, a następnie tym co po nich pozostało. W 1950 r. na posiedzeniu Rady NATO w Nowym Jorku przyjęto koncepcję tzw. wysuniętej strategii. Zakładała ona przeniesienie działań bojowych w przypadku wojny na terytorium bloku wschodniego¹¹.

Istotnym elementem umożliwiającym realizację danej strategii było posiadanie sojusznika w pobliżu potencjalnego rejonu działań. Stany Zjednoczone widziały w tej roli RFN, tym samym poparły pomysł remilitaryzacji nowego kandydata do sojuszu. Na przełomie 1954/55 r. zgodnie z postanowieniami układu paryskiego zakończyła się zachodnia okupacja Republiki Federalnych Niemiec, państwo to zostało przyjęte do Sojuszu, a działania militarne ruszyły na nowo. W odpowiedzi na działania członków NATO, ZSRR również podjął rozbudowę wpływów i związało Układ Warszawski¹².

Państwo niemieckie od zakończenia II wojny światowej aż do momentu załamania się komunizmu i symbolicznego zburzenia muru berlińskiego znajdowało się pod wpływami dwóch różnicowanych ideologii. Z jednej strony wspierane i budowane przez silny, otwarty i rozwijający się Zachód, z drugiej obciążone przez imperialistyczne poglądy komunistyczne. Na początku lat 90. XX w. na mocy układu zawartego na konferencji moskiewskiej 12 września 1990 r. – „dwa plus cztery”¹³ – doszło do zjednoczenia Niemiec. Już wówczas państwo to było silne zarówno pod względem gospodarczym, ekonomicznym, jak i militarnym. Jak podaje źródło w 1989 r., *pod względem produktu społecznego brutto RFN zajmowała trzecie miejsce w świecie po Stanach Zjednoczonych i Japonii. Jej udział w handlu światowym wynosił 10%*¹⁴. Mocną pozycją charakteryzowała się również niemiecka waluta – marka – zajmująca na świecie drugą pozycję za amerykańskim dolarem¹⁵. W kontekście militarnym siłę zapewniała tworzona i reformowana od 1955 r. za przyzwoleniem Zachodu Bundeswehra¹⁶. Wraz z przekształceniami, jakie miały miejsce w międzynarodowym układzie polityczno-militarnym, zmieniały się również cele, a za tym idące potrzeby transformacji w niemieckim wojsku. Początkowo istotą nowej armii było zapewnienie bezpieczeństwa przed atakiem ze strony ZSRR i jego

¹¹ <http://pl.wikipedia.org/wiki/NATO> [dostęp: 09.01.2014].

¹² Tamże.

¹³ http://pl.wikipedia.org/wiki/Zjednoczenie_Niemiec [dostęp: 09.01.2014].

¹⁴ B. Koszel, *Mocarstwowe aspiracje Niemiec w Europie XXI wieku: realia i perspektywy* (Raport z badań), IZ Policy Papers, nr 6(I), Poznań 2012, s. 7.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ J. Gotkowska, *Bundeswehra 3.0. Polityczny, wojskowy i społeczny wymiar reform sił zbrojnych RFN*, Punkt widzenia, nr 28, Warszawa 2012, s. 7.

sojuszników wymierzonym w Zachód. W wyniku zabiegów dyplomacji i porozumień od roku 1990 po upadku bloku komunistycznego Bundeswehra stała się nie tyle narzędziem NATO, co RFN – gwarantującym suwerenność i bezpieczeństwo tego państwa.

2.2. Rola Bundeswehry w kontekście działań prowadzonych przez NATO na teatrze afgańskim (od 2001r.)

Od momentu zjednoczenia Niemiec państwo to bardzo wnikliwie interpretowało wszelkie porozumienia i wynikające z nich zobowiązania militarne. Użycie broni traktowano dość nieprzychylnie, natomiast zdecydowanie popierano dyplomację, a w gorszym przypadku sankcje polityczne lub ekonomiczne. Przez opór dotyczący udziału wojskowego aspekt ten został poważnie zaniedbany – armia niemiecka opisywana wówczas była jako przestarzała i niedorównująca wojskom Sojuszu. 11 września 2001 r., gdy członkowie ugrupowania Al-Kaidy dokonali zamachu na terytorium USA, władze światowe zgodnie poparły walkę z terroryzmem. Niemcy podobnie jak Wielka Brytania, Kanada, Australia i Francja¹⁷ jako pierwsze podjęły decyzję o udzieleniu militarnego wsparcia Stanom Zjednoczonym w ramach operacji Enduring Freedom (od 2001 r.).

Decyzja o udziale Bundeswehry w misji ISAF (oficjalnie pod dowództwem NATO od 2003 r.) w Afganistanie wymusiła na rządzie niemieckim konieczność wprowadzenia reform wojskowych definiujących zasady prowadzenia zagranicznych operacji przez niemiecką armię. Była to przede wszystkim próba zerwania z wizerunkiem „ograniczonego” członka NATO¹⁸. Przeszkodę stanowiły jednak uwarunkowania historyczne i wynikające z nich konsekwencje w postaci orzeczenia Federalnego Trybunału Konstytucyjnego w Karlsruhe z 12 lipca 1994 r. narzucające każdorazową konieczność uzyskania zgody Bundestagu na operacje Bundeswehry w misjach „out of area”¹⁹ w ramach NATO, ONZ lub UE²⁰. Konieczność uzyskania poparcia Bundestagu odnosi się nie tylko do wysłania Bundeswehry w ramach sojuszy wojskowych, lecz także do określenia wielkości kontyngentu oraz jego przedłużenia. W dniu 21.12.2001 r. rząd niemiecki zaakceptował mandat określający, iż liczba stacjonujących w Kabulu własnych żołnierzy będzie wynosiła 1200 osób²¹. Na początku 2002 r. zgodnie z po-

¹⁷ International Affairs & Defence Section, *Enduring Freedom and the Conflict in Afghanistan: an Update*, Research Paper 01/81, 2001, s. 14 – tłumaczenie własne.

¹⁸ <http://www.psz.pl/tekst-32199/Udzial-Bundeswehry-w-misjach-zagranicznych> [dostęp: 09.01.2014].

¹⁹ Operacje prowadzone poza granicami kraju.

²⁰ <http://www.psz.pl/tekst-40229/Niemieckie-zaangazowanie-w-Afganistanie-po-2001-r> [dostęp: 09.01.2014].

²¹ Tamże.

stanowieniami, jakie zapadły na konferencji w Tokio, państwa zachodniej koalicji, w tym również Niemcy, przyjęły na siebie odpowiedzialność za realizację zadań w poszczególnych obszarach: Stany Zjednoczone podjęły się budowy armii afgańskiej, Włochy odpowiadały za reformy systemu prawnego państwa, Wielka Brytania zadeklarowała podjęcie walki z działalnością narkotykową, natomiast Niemcy mieli przygotować i odpowiednio wyszkolić afgańską policję²².

Rysunek 1. Rozmieszczenie głównych sił ISAF

Źródło: <https://publicintelligence.net/wp-content/uploads/2010/02/isafnumbers.png> [dostęp: 09.01.2014].

Zgodnie z opracowanym przez NATO planem określającym cztery etapy²³ rozlokowania sił koalicji Niemcy objęli północny, względnie spokojny i niewymagający większego użycia broni obszar odpowiedzialności. Do lipca 2004 r. na terytorium Afganistanu stacjonowało 1909 niemieckich żołnierzy, natomiast w marcu 2011 r. liczba ta wyniosła 4909 osób²⁴.

Udział wojsk RFN w stabilizacji sytuacji w Afganistanie można na ogół określić jako dosyć spokojny. Ważnym incydentem, jaki miał wpływ na po-

²² <http://www.stosunkimiedzynarodowe.info/kraj,Afganistan,problemy,Konflikt> [dostęp: 09.01.2014].

²³ Mówi się również o piątym etapie – wycofaniu sił międzynarodowych z Afganistanu – zgodnie z deklaracją (z 2010 r.) prezydenta Hamida Karzaja Afganistan będzie na to gotowy w 2014 r.

²⁴ J. Matuszak, P. Przeździecki, *10 lat Wojska Polskiego w Afganistanie*, Warszawa 2012, s. 60.

strzeżenie przez ludność cywilną obecności niemieckich wojsk w tym regionie jako słusznej, był atak na cysterny skradzione przez talibów we wrześniu 2009 r., w wyniku którego zginęło ponad 100 cywilów²⁵. Wydarzenie to wymusiło na Bundestagu ponowną konieczność uzasadnienia celu funkcjonowania Bundeswehry poza granicami kraju.

Dzięki decyzji o zaangażowaniu oddziałów niemieckich w działania sojusznicze na terenie Afganistanu powstała potrzeba przeprowadzenia reform w systemie militarnym RFN, a także niezbędne okazało się wprowadzenie nowoczesnych narzędzi walki zbrojnej. Zapoczątkowało to zmiany w dotychczasowym kształcie Bundeswehry – armia zmieniała swój kierunek z poborowego na zawodowy²⁶ z mniejszą liczbą żołnierzy, ale o lepszej specjalizacji i precyzji działania.

Podsumowanie

Na podstawie informacji zawartych w niniejszym materiale można stwierdzić, że rozwój współpracy wojskowej na liniach Polska – NATO i Niemcy – NATO przebiegał podobnie. Oba państwa znalazły się (Niemcy częściowo) w bloku komunistycznym, z którego pragnęły się wydostać. Radziecka ideologia przesłaniała im bowiem nadzieję na lepsze czasy zarówno w kwestii politycznej, jak i militarnej, NATO natomiast stanowiło dla każdego z nich wielką szansę na odbudowę swojej gospodarki oraz armii.

Dokonując porównania, da się zauważyć, że przed przystąpieniem do NATO ani w Polsce, ani w Niemczech nie było dobrze wyszkolonych żołnierzy oraz sprzętu na najwyższym poziomie. Sojusz otwierał dla tych państw furtkę i umożliwiał polepszenie tego stanu.

Dodatkowe korzyści z nawiązania współpracy z NATO widoczne są także na linii Polska – Niemcy, co jeszcze w 1990 roku nie było do pomyślenia. Kierując się postanowieniami Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy, zawarto w styczniu 1993 roku Umowę o Współpracy w dziedzinie wojskowej. Od strony szkolnictwa wojskowego – Akademia Obrony Narodowej i Akademia Dowodzenia Bundeswehry już dużo wcześniej wypracowały dwustronne projekty i ćwiczenia, aby jeszcze przed przystąpieniem do Sojuszu zapoznać polskich żołnierzy ze stosowaną w NATO procedurą planowania operacyjnego.

²⁵ <http://www.psz.pl/tekst-40229/Niemieckie-zaangazowanie-w-Afganistanie-po-2001-r> [dostęp: 09.01.2014].

²⁶ Tamże.

Tabela 1.

Podobieństwa i różnice na przykładzie Polski i Niemiec w kontekście rozwoju stosunków z NATO

	POLSKA	NIEMCY
PODOBIENSTWA	<ul style="list-style-type: none"> - państwa pod wpływem dawnego bloku komunistycznego, - niski poziom wykształcenia żołnierzy, - przestarzały sprzęt, - współpraca z NATO jako „przełomowy punkt” w reformie szkolnictwa wojskowego. 	
RÓŻNICE	<ul style="list-style-type: none"> - państwo jednolite pod względem wpływów zewnętrznych (członek Układu Warszawskiego), - po 1945 r. Polska zachowała swoje wojska, - państwo samo musiało starać się o poparcie do wejścia w struktury NATO. 	<ul style="list-style-type: none"> - państwo rozbite na dwa obszary wpływów – zachodni i komunistyczny, - odbudowa wojska – Bundeswehry rozpoczęta dopiero w 1955 r. pod kontrolą NATO, - członkostwo w Sojuszu przyznane z góry ze względu na znaczenie w stosunkach NATO – ZSRR.

Źródło: Opracowanie własne.

Należy zauważyć także pewne różnice, jakie występowały w przypadku obu krajów, zanim przystąpiły one do NATO. Państwo polskie znajdowało się w trudniejszej sytuacji, bowiem samo musiało się starać o poparcie wejścia w struktury NATO. RFN natomiast członkostwo miało przyznane odgórnie. Cała Polska była pod komunistycznymi skrzydłami ZSRR, co również miało wielki wpływ na to, dlaczego nie mogła od razu podjąć decyzji dotyczącej swojej przyszłości. W przypadku Niemiec istniał podział na blok zachodni i komunistyczny, co jednak stanowiło silniejsze podstawy do uzyskania statusu członka NATO. Patrząc od strony militarnej – w przeciwieństwie do polskiej armii, która po okresie wojennym musiała zadbać o siebie sama, Bundeswehra została rozwinięta dopiero w 1955 r., a jej kształt określany był przez specjalistów z Zachodu²⁷.

Dzięki wejściu w struktury NATO oba państwa dostały szansę rozwoju zarówno politycznego, jak i militarne. Przełomowym momentem dla strony polskiej i niemieckiej pod tym względem był udział w misji afgańskiej. Wymusił on bowiem konieczność przeprowadzenia stosownych reform –

²⁷ J. Gotkowska, *Bundeswehra...*, wyd. cyt., s. 7.

istotą stał się poziom wyszkolenia żołnierzy oraz jakość posiadanego sprzętu, natomiast na drugi plan zeszła ilość posiadanych sił i środków.

Bibliografia

1. Gotkowska J., *Bundeswehra 3.0. Polityczny, wojskowy i społeczny wymiar reform sił zbrojnych RFN*, Punkt widzenia, nr 28, Warszawa 2012.
2. International Affairs & Defence Section, *Enduring Freedom and the Conflict in Afghanistan: an Update*, Research Paper 01/81, 2001.
3. Koszel B., *Mocarstwowe aspiracje Niemiec w Europie XXI wieku: realia i perspektywy* (Raport z badań), IZ Policy Papers, nr 6(I), Poznań 2012.
4. Matuszak J., Przeździecki P., *10 lat Wojska Polskiego w Afganistanie*, Warszawa 2012.
5. Pakiet edukacyjny, *Polska w NATO*, wyd. CODN, Warszawa 2002.
6. Sakson A., *Stosunek społeczeństwa polskiego do bezpieczeństwa kraju i przystąpienia do NATO*, [w:] J. Kiwerska (red.), *Interesy bezpieczeństwa w Europie*, Poznań 1996.
7. Winid B., *Polski Przegląd Dyplomatyczny*, 2007, nr 1(35).

Strony internetowe

1. <http://www.psz.pl/tekst-32199/Udzial-Bundeswehry-w-misjach-za-granicznych>.
2. <http://www.psz.pl/tekst-40229/Niemieckie-zaangazowanie-w-Afganistanie-po-2001-r>.
3. <http://www.stosunkimiedzynarodowe.info/kraj,Afganistan,problemy,Konflikt>.
4. <https://publicintelligence.net/wp-content/uploads/2010/02/isaf-numbers.png>.
5. http://www.wosna5.pl/polska_w_nato.
6. http://pl.wikipedia.org/wiki/Zjednoczenie_Niemiec.

THE DEVELOPMENT OF MILITARY COOPERATION WITHIN NATO ON THE EXAMPLES OF THE POLISH ARMED FORCES' AND BUNDESWEHRE'S ENGAGEMENT IN MILITARY OPERATIONS IN AFGHANISTAN

The aim of this article is to characterise the development of military cooperation within NATO on the example of the Polish Armed Forces' (PAF)

and Bundeswehre's engagement in military operations conducted in Afghanistan since 2001. Firstly, the Polish way to NATO and PAF's role basing on the engagement in the Afghanistan mission are described. Then Germany's situation is presented in the NATO context – from a country divided into the German Democratic Republic and the German Federal Republic to their unification and Bundeswehre's engagement in Afghanistan mission, so vital for the German Armed Forces. The article ends with the description of differences between the Polish and German states on their way to achieve the goal i.e. NATO membership.